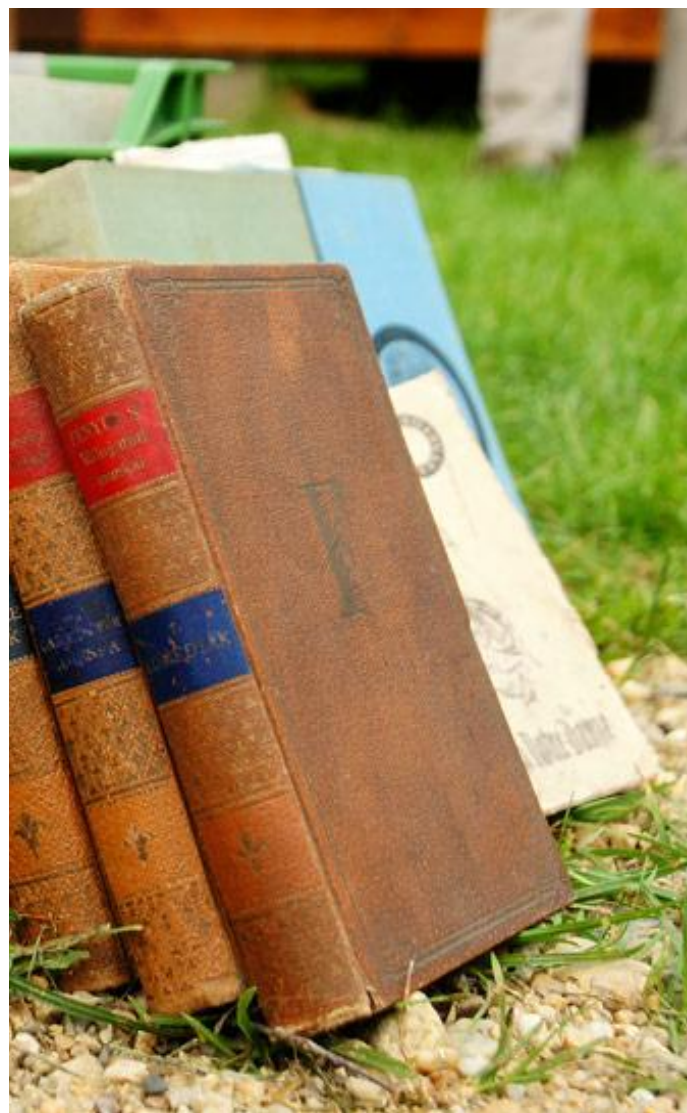

MAGYAR
FÖLDRAJZI
MÚZEUM

Múzeumok és magángyűjtők
kapcsolódása című
konferencia
absztraktok

2026. április 21. 10:00-18:30

Magyar Földrajzi Múzeum, Érd

Támogató: NKA Közgyűjtemények

Kollégiuma

Nemzeti
Kulturális
Alap

Múzeumok és magángyűjtők kapcsolódása című konferencia

2026. április 21. 10:00-18:30

Absztraktok

10:00 Köszöntő:

Előadások:

10:10 Gasparik Mihály (MTTM, Őslénytani és Földtani Tár, főmuzeológus): *Semsey Andor gyűjteményei a MTTM Őslénytani és Földtani Tárában*

Semsey Andor balmazújvárosi nagybirtokos volt, aki szívügyének tekintette a magyarországi természettudományos kutatásokat, de főképp a gyűjtemények szponzorálását. A Magyar Természettudományi Múzeum mindenkori legnagyobb mecénása volt. Abban az időben (az 1800-as évek második felében és az 1900-as évek legelején) még a Magyar Nemzeti Múzeumhoz tartoztak a természettudományos gyűjtemények is. Több olyan év volt, amikor az államkincstártól származó dotációnál jóval több pénzt áldozott Semsey a gyűjtemények gyarapítására. Bár túlnyomórészt ásványokat vásárolt a múzeumnak, igen értékes ősmaradvány anyag is bekerült mecénási tevékenysége révén. Az 1956-os tűzvészben a gyűjtemény jelentős része megsemmisült, de még így is több száz leltári tétel a Semsey Andor által adományozott ősmaradványok száma, a példányok száma pedig ezres nagyságrendű.

10:30 Korányi G. Tamás (magángyűjtő): *Régi magyar utazók dokumentumai egy magángyűjteményben*

*Tizenöt éves voltam, amikor egy Thököly úti antikváriumban 30 forintért – egyhavi zsebpénzemért – megvettem Cholnoky Jenő kétkötetes *A sárkányok országából* című útleírását. A művet a következő fél évszázadban a Magyar Földrajzi Társaság könyvtárának valamennyi kötete és számos más, hazai utazók tollából származó külföldről szóló útleírás, mára több, mint ezer kötet követte. A könyveket az utazók dokumentumai követték, bár ezek beszerzéséhez már jóval több szerencse és idő – meg néha persze pénz – is szükségeltetik. Gyűjteményemben magyar utazók kezétől származó vagy nekik címzett, illetve rájuk vonatkozó írásos dokumentumok, korabeli térképek, oklevelek találhatók, Benyovszky Móric Madagaszkáron kelt úti parancsától kezdve Széchenyi Béla gróf expedíciós útbeszámolójának eredeti kéziratán át Magyar László Angolából, Stein Aurél Perzsiából írt leveleig, Hopp Ferenc, Cholnoky Jenő, gróf Teleki Pál képeslapjaiig. Megvan Teleki kartográfiaitörténeti főművének (*Adalékok a japán szigetek kartográfiájához - 1909*) Cholnokynak dedikált példánya, vagy Stein Aurél Görgei Artúr öccséhez Kashmírból küldött könyve. A gyűjteményem néhány szép darabját mutatom be.*

10:50 Körtési Gábor és Schmidt Péter (Rippl-Rónai Múzeum, csoportvezető/preparátor és természettudományi muzeológus): *A kaposvári Rippl-Rónai Múzeum magángyűjtőktől származó anyagainak bemutatása*

A Rippl-Rónai Múzeum zoológiai gyűjteményeit, bár már korábban is kiegészítették magángyűjtők által ajándékozott részek (pl. Kuthy Béla kiskunhalasi rovargyűjteménye), 2019-től kezdődően kezdtek el bővíteni kiemelkedően nagy számban külső magángyűjtők életművei. A gerinctelen gyűjteményekhez bekerült magángyűjtemények jelentősebb kollektói például a Börzsöny-féle világszintű szitakötőgyűjtemény (12 000 db), Hangay György Ausztráliából származó bogárgyűjteménye (72 000 db), Simonyi Sándor Európa-szintű nagylepkegyűjteménye (12 000 db), vagy Gyulai Péter tudománytörténeti szempontból is értékes nappali lepkegyűjteménye (közel 6 000 db). A gerinces-, illetve tudománytörténeti gyűjteményeink a teljesség igénye nélkül olyan kiemelkedő kollektókkal gazdagodtak, mint Kultsár Dénes, Dr. Rácz Antal, vagy Illés József trófeagyűjteménye, Bába Károly kutyatörténeti gyűjteménye, valamint Ignác Ferenc Ausztrália és Óceánia élővilágát bemutató kiállítási anyaga.

11:10 Székely Kinga (geográfus, barlangkutató): *Szubjektíven egy barlangtani gyűjteményről*

Bár hazánk több múzeumában őriznek barlangokra vonatkozó anyagokat, de néhány kezdeményezés ellenére soha nem volt olyan intézmény, amelyik hosszú távon és rendszeresen folytatott barlangokat érintő gyűjtő tevékenységet. Több mint 6 évtizedes barlangkutató tevékenységem, társadalmi és állami feladataim mellett magánemberként, főként a barlangok irodalmával, történetével, a barlangkutatók életével foglalkoztam. Ehhez kapcsolódóan kezdtem a barlangokra vonatkozó mindennemű anyag, dokumentumok, írásos és tárgyi emlékek, fotók, képeslapok, papírrégiségek stb. rendszeres gyűjtésébe. Szenvedélyemben nem a birtoklásvágy dominált, hanem az, hogy mindezek új információt nyújtanak, dokumentációs értékkel bírnak, és egyszer majd egy barlangtani múzeum részét képezhetik. Az új szerzemények eleinte főként a barlangtani bibliográfia felállításához nyújtottak segítséget, majd lassan alapot szolgáltatottak a barlangtan történetének ismeretlen tényekkel való kiegészítéséhez. Hogyan alakult a barlangok ismertségének, fontosságának sorrendje, a kutatás szakágainak fejlődése, és a barlangkutatókat végző személyek élete. A gyűjtés számomra nemcsak szellemi fejlődést, esztétikai élményt nyújtó tevékenység, hanem ösztönző erő a kutatásra.

11:30 Balogh László (MNMKK Magyar Kereskedelmi és Vendéglátóipari Múzeum): *A Balogh Gyűjteménytől a Zászlómúzeumig (1983–2001)*

Már általános iskolában nagyon érdekelt a földrajz és a zászlók jelentése. 1983-ban kezdtem el gyűjteni a tárgyakat, az évek során azonban egyre több zászló érkezett. A gyűjtemény első bemutatása a Józsefvárosi Galériában történt 1994-ben. 1995-től a világ egyetlen Zászlómúzeumának létrehozása

hozzám, Balogh Lászlóhoz fűződik. Az évek során nagyon sok érdekes történet tarkította a Zászlómúzeum életét, több különleges és ismert ember fordult meg a múzeumban. 2021. július 1-én bezárt a Zászlómúzeum, a gyűjtemény a Magyar Kereskedelmi és Vendéglátóipari Múzeumba került.

11:50 Papp Bernadett Kitti (MNMKK Magyar Kereskedelmi és Vendéglátóipari Múzeum, segédmuzeológus): *A Magyar Kereskedelmi és Vendéglátóipari Múzeum Zászlógyűjteményének története*

Előadásomban a magángyűjtemények közgyűjteményekbe való integrálásának folyamatán keresztül mutatom be a Magyar Kereskedelmi és Vendéglátóipari Múzeum Zászlógyűjteményét. A történeti kontextuson túl kitérek a Balogh-gyűjtemény és Balogh László szerepére is. Részletesen azonban a tárgye gyűjtés múzeumunkba kerüléséről, a gyűjtemény jelenéről, illetve jövőjéről nyújtok betekintést az érdeklődőknek. Prezentációm során az MKVM „Egy csészében a világ” című állandó kamarakiállítását is bemutatom.

12:10 Rybár Olivér (geográfus, tanár): *A Cholnoky Jenő emlékdal és gyűjtemény története*

2008 karácsonyán indult el a Cholnoky Jenő gyűjtemény útja, amikor a tudós „A csillagoktól a tengerfenéig” című négykötetes munkája a polcra került. A tudós munkáinak puszta gyűjtése mellett már korán az írások tematikus feldolgozása is elkezdődött. A szerző szerint minden gyűjteménynek célja van, Cholnoky anyagai kapcsán a geográfus kutatásainak bemutatása és a széleskörű ismeretterjesztés. Az elmúlt bő másfél évtizedben a nyomtatott munkák mellett számos, a tudóshoz kötődő személyes anyag (képeslapok, levelek, fotók, festmények) és relikvia került a gyűjteménybe. A gyűjtőkörbe tartoznak a tudós családjához kapcsolódó hagyatéki anyagok is. Az anyagok feldolgozása és felhasználása eredményeként több tucat előadás, tanulmány született az elmúlt években. 2012-ben a veszprémi Cholnoky iskolában a tudósról elnevezett terem avatásán egy kiállítás formájában néhány gyűjteményi tétel is helyet kapott. 2019-ben, Cholnoky Jenő kettős évfordulója előtt indult útjára a legnagyobb közösségi média oldalon a Cholnoky Jenő emlékdal. Az emlékdal célja, hogy méltó módon ápolja a kiváló magyar földrajztudós emlékét, valamint bemutassa életútját és tudományos munkásságát. Az elmúlt hat esztendőben több mint 680 követő csatlakozott az oldalhoz, köztük számos tudományos egyesület és közintézmény (Magyar Földrajzi Társaság, Magyar Földrajzi Múzeum, Kolozsvári Magyar Földrajzi Intézet, Magyar Természettudományi Múzeum Bakonyi Természettudományi Múzeuma, Kőrösi Csoma Sándor Közművelődési Egyesület, Planetology.hu, ELBIDA projekt, Komarnicki.hu, Rezső a geológus sün stb.). Több folyóirat pl. a Modern Geográfia, és több könyvkiadó is a követők közt látható. Az oldalon olyan tartalmak megosztására törekszenek, amelyek hiteles képet adnak Cholnoky tudományos eredményeiről, utazásairól és szellemi örökségéről. Céljuk továbbá, hogy hozzájáruljanak a földrajztudomány iránti

érdeklődés erősítéséhez, és elősegítsék Cholnoky Jenő munkásságának szélesebb körű megismerését. Az oldalon „virtuális” kiállításként, tudománytörténeti háttérrel kiegészülve kerülnek bemutatásra a gyűjtemény anyagai is.

Ebédszünet 12:30-13:30

13:30 Puskás Katalin (Magyar Földrajzi Múzeum gyűjteménykezelő, restaurátor): *A Magyar Földrajzi Múzeum térképgyűjteményében lévő Dudar Tibor-gyűjtemény bemutatása*

A Magyar Földrajzi Múzeum térképgyűjteményének egyik jelentős, 8812 darabból álló egysége Dudar Tibor térképész ajándékként került az intézménybe. Dudar Tibor 1957-ben szerzett térképész diplomát az Eötvös Loránd Tudományegyetem Élet- és Földtudományi Kar földrajz-térképész szakán. Friss diplomásként a Kartográfiai Vállalatnál helyezkedett el, ahol nyugdíjba vonulásáig, 1991-ig dolgozott. Ezalatt a négy évtized alatt gondosan gyűjtötte és megőrizte a Kartográfiai Vállalatnál készült kiadványok tiszteletpéldányait, saját főszerkesztői munkapéldányait, próbanyomatait, amelyeket nyugállományba vonulásakor teljes egészében a Magyar Földrajzi Múzeumnak ajándékozott. A gyűjtemény múzeumba kerülése Balázs Dénes múzeumalapítóval, Kubassek János akkori múzeumigazgatóval és Martinovich Sándor térképésszel való jó kapcsolatnak is köszönhető. A gyűjtemény közel teljes képet ad az 1954-ben alapított Kartográfiai Vállalat munkásságáról 1991-ig bezárólag, és mivel ebben az évben a gyűjtés befejeződött, ezért az anyag lezártnak tekinthető.

Egy magángyűjtemény múzeumba kerülve immáron közgyűjteménnyé válik, további kezelését a múzeumokra vonatkozó törvények, rendeletek és egyéb jogszabályok határozzák meg. A térképgyűjteményen belül külön egységet alkotó Dudar-gyűjtemény a feldolgozást követően bárki számára kutathatóvá és hozzáférhetővé válik, és fontos forrás azok számára, akik a közeli vagy a távoli jövőben a Kartográfiai Vállalat történetét kutatják majd.

13:50 Ádám István (magángyűjtő): *Bevezetés a térképkészítés történetébe az őskortól – egy magángyűjtemény tárgyi emlékein keresztül*

Az előadás kísérletet tesz a térkép fogalmának elméleti meghatározására, a térképkészítés kritériumainak, előfeltételeinek rendszerszintű számbavételére, valamint a térképkészítés kialakulása és evolúciója történelmi folyamatának bemutatására. Az előadó a gyűjteménye tárgyi emlékeire támaszkodva válaszolja fel az ősközösségi társadalmak és a későbbi korok természeti népeinek térképkészítő tevékenységét, a korai civilizációk kialakulásával a városállamok és a birodalmak térképszerű ábrázolásokon túlmutató kartográfiai és csillagászati tevékenységét. Végigköveti a térképkészítés fejlődését a mezopotámiai, az egyiptomi, a görög és római, továbbá a bizánci emlékektől a reneszánsz alkotásokig bezárólag. Az

előadás alapvetően az egyetemes kartográfia-történet perspektívájára épül, ugyanakkor minden releváns ponton kitér a magyar vonatkozásokra, azokat a tágabb európai és mediterrán kontextusba ágyazva.

14:10 Sipos György: Egy különleges preparálástörténeti gyűjtemény

Ötvenöt éves preparátori múlttal rendelkezem, gerinces állatok, főként madarak és emlősök megőrkítésével foglalkozom tudományos gyűjtemények, kiállítások számára. A preparátor szakmának hazánkban a kezdetektől fogva nem volt hivatalos képzése: a mesterek adták tovább tudásukat az érdeklődő fiataloknak. Nem volt ez másképp a Magyar Természettudományi Múzeumban sem, ahol 1970-ben kezdtem el a munkát. Mára azonban itt sincs szakmai képzés, sőt már szakember sem. A preparatóriumot felszámolták.

A 20. század elején tucatjával dolgoztak hazánkban olyan szakemberek, akik iskolai szemléltetésre, múzeumi kiállításokra vagy vadásztrófeák megőrkítésére készítettek „kitömött” állatokat. Hazánkban akkoriban Lendl Adolf egyetemi tanár Budapesten és Hering Ede Szegeden vezetett jelentős műhelyt. Nagy előrelépést hozott a századfordulón a Grazból hazánkba települt Rosonowsky Frigyes, aki új módszereket is alkalmazott. Két tanítványa is kiemelkedett. Egyikük Jónás Kálmán, aki az USA-ban alapított egy világméretű preparátorcéget. Öry Sándor pedig németországi továbbképzés után hazai vadászati és múzeumi preparátumokkal vált elismert szakemberré. Európahírű munkája az Afrika élővilágát bemutató kiállítás, mely több évtizeden keresztül készült. A preparátorok száma az 50-es évek után megcsappant. Szinte elveszni látszott a tudás, a felhasznált anyagok, a módszerek sokfélesége. Mire én a kezdeti tanulóévek után a szakma történetét is meg szerettem volna ismerni, a század eleji mesterek már nem tudták ezt megosztani velem. Így első kézből nem juthattam adatokhoz, de néhány leszármazottat felkutattam, akik meséltek preparátor felmenőikről. Néhány apró tárgyat, szerszámokat, újsághirdetéseket, vagy egy-egy fényképet ajándékozta munkáikról. Ezekből ismertem meg a század eleji képzési formákat, a német szakképzés alapjait, módszereit, a műhelyek világát. Főként a 19-20. század fordulójától az 1950-es évekig húzódó időszak – amit világviszonylatban is a preparálás aranykorának tartanak – személyei és munkái képezik gyűjtésem tárgyát.

Gyűjteményem elsősorban szakkönyvekből, fényképekből, valamint nagyobb műhelyek, preparátorok szakmai feljegyzéseiből, irataiból áll. Nagy kihívás a preparálás eszközeit vagy kész preparátumokat beszerezni, az idő múlásával fogy a remény, hogy ezek fennmaradtak. Preparálástörténeti anyag múzeumi szinten – tudomásom szerint – csak Lipcsében és az USA-ban található, ezek Herman ter Meer ill. Carl Akeley munkásságára épülnek. Bár a preparálás, mint foglalkozás nagyon megosztó, de hiszek a szemléltetésben betöltött szerepében, és ennek a lassan kihalásra ítélt szakmának a még fennmaradt emlékeit igyekszem összegyűjteni, megőrizni. A meglévő dokumentumokból és fotóanyagból egy könyv formájában emléket állítottam az 1956-ban leégett Afrika kiállításnak és készítőjének, Öry Sándornak.

14:30 Zsömbörgi Tamás és Zsombori Miklós: *A vadászati könyvek gyűjtése*

Az előadásban arra keresik a válaszokat az előadók, hogy Miért gyűjtenek vadászkönyveket? Miért válik valaki gyűjtővé? Miért tudták a vadászírók megszólítani a nem vadászó közönséget is? És, hogy mitől válik egy könyv „gyűjtőivé”? Valamint, hogy mi lesz a sorsa a gyűjteményeknek 20-30 év múlva?

Bemutatják a magyar vadászati szakirodalom aranykorát a kezdetektől (1800-as évek eleje) a nagy klasszikusok, Széchenyi Zsigmond, Kittenberger Kálmán, Fekete István, Nadler Herbert munkásságáig. E mellett bemutatják, hogyan lehetséges a tematikus gyűjtés (Hogyan szűkítsük a kört), a gyűjtés technikai oldalát is ismertetik, és a téma érdekességeit és a „Szent Grálokat” is felvillantják. Kitérnek az értékmentés felelősségére: a gyűjtő, mint a kultúrtörténet őrzője.

14:50 dr. Berki Imre (Katasztrófavédelem Központi Múzeuma, igazgató): *A Katasztrófavédelem Központi Múzeuma és a magángyűjtők*

A Katasztrófavédelem Központi Múzeuma 2024-ben hozta létre a Magángyűjtői és Szakmatörténeti-Kutatói Szakosztályt, amely a területen működő gyűjtők és kutatók együttműködését segíti. A szervezet úttörő, önkéntes alapú háttérintézményként működik, célja a gyűjtői tevékenységek összehangolása, az érdekképviselés, valamint a tudásmegosztás és ismeretterjesztés közös programokon, kiállításokon és konferenciákon keresztül. 2023-tól évente megrendezzük a Polgári Védelmi és Katasztrófavédelmi Kiállítóhelyek Országos Konferenciáját, amely tovább erősíti a szakmai párbeszédet és az együttműködési hálózatokat.

15:10 Tulok Péter (magángyűjtő): *Magyarok külföldön, külföldiek magyar földön. Útirajzok, útleírások és egyéb érdekességek egy történész polcán*

Az útleírások generációk óta foglalkoztatják azokat, akik legalább gondolatban szeretnék bejárni a Földet. Gyerekként nem voltam ezzel másként én sem, a régi köteteket olvasva számtalan kérdés vetődött fel bennem. Előadásom célja, hogy utazási könyvgyűjteményemen keresztül lehetőleg minél több ilyen kérdésre tudjak választ adni. Egy csokor a számtalan kérdésből: Tekinthesők-e egy flamand diplomata élményei útleírásnak, aki amellet, hogy követként Isztambulba utazott, az első tulipánhagymákat Németalföldre hozta? Ki volt az, aki Robert Townson figyelmét felkeltette Magyarország iránt? Ki volt az az angol orvos, aki szereplőként megjelent Jókai Mór: Egy az Isten című regényében, emellett kiváló könyvet írt Magyarországról? Ki volt az a francia külügyminiszter, aki könyvet írt La Hongrie et la Valachie címmel? Miért mérföldkő Rosti Pál albuma, melyet újvilági utazásáról írt? Ezekre, és még sok másra szeretnék választ adni, emellett szóba kerül Kőrösi Csoma Sándor életének fő műve, és egy emlékalbum, amely a Szezei-csatorna megnyitásáról és egy hozzá kötődő levantei utazásról szól.

15:30-15:50 Kávészünet

15:50 Dr. Nagy Balázs – Jászberényi Mónika: (Közösségi Régészeti Egyesület, alelnök, Ferenczy Múzeumi Centrum osztályvezető és Ferenczy Múzeumi Centrum régész, gyűjteménykezelő): *A Közösségi Régészeti Egyesület bemutatása*

A múzeumi önkéntesekből szerveződött egyesület előzményei jóval a 2019-es megalakulást megelőző időszakra nyúlnak vissza. A szerveződés alapját a szakmai keretek között megvalósuló közösségi aktivitás, valamint a múlt feltárása és megőrzése iránti elkötelezettség képezte. A közös célok mentén formálódó csoport tevékenységét a történeti és régészeti örökség minél teljesebb körű megismerésének igénye határozta meg, amely mind a mai napig közös nevezőt jelent a régészeti szakma képviselői és az önkéntesek együttműködésében.

Ennek eredményeként Pest vármegyében 2019-re – a szakmai elvárásoknak megfelelően – egy kiterjedt régészeti kutatócsoport jött létre, amely a megye közigazgatási területének jelentős részét lefedte. A közös kutatási eredmények megszületését a hatályos jogszabályi környezet is elősegítette, amely a terepi kutatások kiszélesedését és magas színvonalú dokumentálását tette lehetővé. Az elért eredmények közül kiemelendő a jászkarajenői tatárjárás kori kincslelet, az érdi hajószerencsétlenséghez köthető kincslelet, valamint az újlengyeli késő középkori éremlelet.

Az önkéntesek tevékenysége nem korlátozódott az éremkincsek felderítésére: aktívan részt vettek tervásatásokon, valamint múzeumi szakmai munkafolyamatokban is. Mindezek alapján megállapítható, hogy mind a mai napig az önkéntesek és a múzeumi intézményrendszer közötti együttműködés szoros és kölcsönösen előnyös kapcsolatot eredményez, amely a régészeti és történeti örökség feltárása és értelmezése szempontjából kiemelkedő jelentőséggel bír.

16:10 Encsy Tamás: *Encsy György Tokaj-Hegyalja Földtani Gyűjteménye*

Az Encsy Gyűjtemény Tállya egyik leglátogatottabb idegenforgalmi nevezetessége lett. A gyűjtemény Tállyán, a Rákóczi út 70. szám alatt, az Encsy család 1749-ben épült, gyönyörű, barokk stílusú, boltíves kapubejáratú házában tekinthető meg. Különleges értéke a gyűjteménynek regionális jellege, mivel Tokaj-Hegyalja és a Zempléni-hegység ásványait, kövületeit, földtani ritkaságait, szinte teljes egészében bemutatja.

Encsy György a családi ház borházában létrehozott gyűjteményt közkinccsé tette, hogy érdeklődők, turisták, iskolák, tudósok látogathassák, fényképezhessék, illetve tanulmányozhassák. E gyűjtemény megnyitása 1983. április 13-án a Magyarhoni Földtani Társulat tállyai rendezvényén történt.

A gyűjtemény 5 részből áll:

Ásványok: Szinte hihetetlen, hogy ez a kis térség milyen gazdag, csodálatos vulkáni eredetű ásványi leletanyagot kínál a gyűjtőknek.

Kövületek: Tokaj-Hegyalja az ország és Európa egyik leggazdagabb ásvány- és kövületgyűjtő helyeinek területe. A rendkívül gazdag egykori flórát és faunát a gyűjtemény anyaga formában és színben egyaránt változatos levél, sás, mocsári növényzet, fenyő, ős-szil, mocsári ciprus, valamint megkövesedett csigák, pókok, bogarak, halak, teknősök, lepkék, valamint madár kövületek alakjában mutatja be.

Régészeti leletek: Tokaj-Hegyalja igen gazdag régészeti leletekben is, mivel az ősember számára rendkívül kedvezőek voltak a letelepedési feltételek. A klimatikus előnyök mellett az is vonzó volt, hogy a hegységben megtalálta a számára nélkülözhetetlen, nagy keménységű vulkáni eredetű kovás anyagokat: kvarcitot, jáspist, opált, obszidiánt stb., amelyekből pattintott fegyvereit, eszközeit készítette (szakócák, magkövek, őrlőkövek, kések).

Csiszolatok: Encsy György először kezdetleges, egyszerű módszerrel, később pedig egyre korszerűbb felszereléssel kezdett sík és domború csiszolatokat készíteni. A rendkívül gazdag színskálát adó opálok, kvarckristályok, jáspisok, obszidiánok, kalcedonok, achátok és egyéb kvarcféleségek láttán még a legkritikusabb látogató és meghökkenve, elragadtatással szemléli a kiállított anyagot.

Világító ásványok: A gyűjtemény utolsó, egyben legnépszerűbb része a nem mindennapi élményt jelentő, sötétben, ultraibolya fényben megvilágított, úgynevezett világító ásványok.

16:30 dr. Marosi János (Szépművészeti Múzeum, Jogi Főosztály, múzeumi jogász): *Magángyűjtők és a múzeumok kapcsolatának jogi háttere*

A magángyűjtők és a múzeumok közötti kapcsolat számos szinten jelenhet meg. Egyrészt a magángyűjtők tulajdonjoguk megtartása mellett – különböző célokból – rövidebb, vagy hosszabb távra kölcsönözhetik, illetve múzeumi letétbe helyezhetik a gyűjteményükbe tartozó kulturális javakat. Másrészt amennyiben a magángyűjtők végleges jelleggel kívánják a múzeumokat gazdagítani, úgy adományozás vagy adásvétel révén is lehetőség nyílik a gyűjtemény egészének vagy egyes darabjainak átruházására a múzeumok számára. Mivel kulturális javakról van szó, ezért az előbbieken említett tevékenységek jogi háttere speciális. Az előadás rövid betekintést nyújt az ezzel kapcsolatos szabályozási háttérbe, és ismerteti a felek főbb jogait és kötelezettségeit.

16:50 Ébli Gábor (Moholy-Nagy Művészeti Egyetem): Magángyűjtemény / közintézmény. Három példa a Balaton-felvidékről. Kerekasztal-beszélgetés Nemes Judit (Modern Műtár, Balatonfüred), Vass László (Modern Képtár – Vass László Gyűjtemény, Veszprém) és Vörösváry Ákos (Első Magyar Látványtár, Tapolca – Diszel) műgyűjtőkkel

Három budapesti kortárs művészeti magángyűjteményből is múzeumi jellegű kiállítási helyszín jött létre a Balaton-felvidéken. A Vörösváry Ákos által 1990-ben létrehozott Első Magyar Látványtár Alapítvány a Tapolca melletti Diszelben az egykori malom felújításával 1997 óta működteti kiállítóterét. A veszprémi önkormányzat és Vass László 2001-ben írt alá 25 éves – idén tavasszal újabb periódusra meghosszabbítandó – tartós letéti szerződést a gyűjtemény bemutatására, 2003-ban a Művészetek Háza kezelésében meg is nyílt a múzeum. A Szöllösi-Nagy András és Nemes Judit házaspár a szakmai munka révén külföldön töltött negyedszázad után, 2015-ben költözött vissza Budapestre a gyűjteményükkel együtt, és számos önkormányzattal tárgyaltak annak elhelyezéséről. Az EKF program keretében Balatonfüred két belvárosi villa felújításával és üvegfolysós összekapcsolásával, ötéves szerződés keretében biztosított helyet a kollekciónak, 2023 óta látható itt a gyűjtemény évente megújított válogatása, időszakos tárlatok mellett. Témánk az egymást jól ismerő és becsülő három gyűjtő tapasztalatainak összevetése.

17:50 Biró Dániel: ELBIDA-projekt - Antik útikalandok a könyvespolcon című időszakos kiállítás bemutatása

Thomas Hobbes angol filozófus szerint az emberi vágy minden emberi cselekvés alapvető motivációja. Valószínűleg igaza van Hobbesnak, legalábbis az ELBIDA projekt létrejöttében mindenképpen. Egy karácsonyra ajándékba kapott Henry Morton Stanley kötet belobbantotta az antik útleírások iránti gyűjtési szenvedélyemet, majd idővel azon kaptam magam, hogy bár ülök a könyvespolc előtt és csodálom a gyűjteményem, de csak én. Senki más nem látta ezeket a kincseket. Teltek a hónapok, és egyre erősebb lett a vágy bennem, hogy másoknak is meg tudjam mutatni szép és ritka szerzeményeimet. A vágy aztán tette sarkalt, így született meg az ELBIDA projekt blog, melynek célja csupán annyi, hogy még ha nem is fizikai értelemben, de az érdeklődő közönség megismerhesse a gyűjteményemben található, magyar vagy magyar nyelvű utazási irodalom 1945-ig megjelent köteteit. A személyes kultúrmisszióm az, hogy az ismert, kevésbé ismert vagy akár eddig ismeretlen 1945 előtt megjelent magyar nyelvű útleírások közül minél többet összegyűjtsek, és ezeket feldolgozva a lehető legszélesebb körben ismertté tegyem. Célom olyan antik útleírás adatbázis létrehozása, amelyben konkrét könyvekre vagy szerzőkre lehet keresni, és információt kapni a kötetekről és a bennük olvasható utazásokról. Mindeközben persze reménykedem abban is, hogy a blog hatására mást is magával ragad a téma, gyűjtővé válik, és így a magyar utazási irodalom további ritka köteteit lehet megmenteni a jövő nemzedékeinek. A könyvgyűjtők szeretik és

vigyázzák a könyveiket, amelyek szerintem nemzetünk fontos értékeit képezik. Ezekből a kötetekből készült válogatást láthatják kiállítás formájában a Magyar Földrajzi Múzeumban.

Helyszín: Magyar Földrajzi Múzeum, 2030, Érd Budai út 4.

www.foldrajzimuzeum.hu

Múzeumok és magángyűjtők kapcsolódása

ELŐADÓK

MAGYAR FÖLDRAJZI MÚZEUM

KONFERENCIA
04.21
10:00 - 18:00

Gasparik Mihály (MTTM, Őslénytani és Földtani Tár, főmuzeológus): Semsey Andor gyűjteményei a MTTM Őslénytani és Földtani Tárában

Korányi G. Tamás (magángyűjtő): Régi magyar utazók dokumentumai egy magángyűjteményben

Körtési Gábor és Schmidt Péter (Rippl-Rónai Múzeum, csoportvezető/preparátor és természettudományi muzeológus): A kaposvári Rippl-Rónai Múzeum magángyűjtőktől származó anyagainak bemutatása

Székely Kinga (geográfus, barlangkutató): Szubjektíven egy barlangtani gyűjteményről

Balogh László (MNMKK Magyar Kereskedelmi és Vendéglátóipari Múzeum): A Balogh Gyűjteménytől a Zászlómúzeumig (1983–2001)

Papp Bernadett Kitti (MNMKK Magyar Kereskedelmi és Vendéglátóipari Múzeum, segédmuzeológus): A Magyar Kereskedelmi és Vendéglátóipari Múzeum Zászlógyűjteményének története

Rybár Olivér (geográfus, tanár): A Cholnoky Jenő emlékkoldal és gyűjtemény története

Puskás Katalin (Magyar Földrajzi Múzeum, gyűjteménykezelő, restaurátor): A Magyar Földrajzi Múzeum térképgyűjteményében lévő Dudar Tibor-gyűjtemény bemutatása

Ádám István (magángyűjtő): Bevezetés a térképkészítés történetébe az őskortól – egy magángyűjtemény tárgyi emlékein keresztül

Sipos György (magángyűjtő): Egy különleges preparálástörténeti gyűjtemény

Zsömbörgi Tamás és Zsombori Miklós (magángyűjtők): A vadászati könyvek gyűjtése

dr. Berki Imre (Katasztrófavédelmi Központi Múzeuma, igazgató): A Katasztrófavédelmi Központi Múzeuma és a magángyűjtők

Tulok Péter (magángyűjtő): Magyarok külföldön, külföldiek magyar földön. Útirajzok, útleírások és egyéb érdekességek egy történész polcán

dr. Nagy Balázs (Közösségi Régészeti Egyesület, alelnök, Ferenczy Múzeumi Centrum, osztályvezető): A Közösségi Régészeti Egyesület bemutatása

Encsy Tamás (magángyűjtő): Encsy György Tokaj-Hegyalja Földtani Gyűjteménye

dr. Marosi János (Szépművészeti Múzeum, Jogi Főosztály, múzeumi jogász): Magángyűjtők és a múzeumok kapcsolatának jogi háttere

Ébli Gábor (Moholy-Nagy Művészeti Egyetem): Magángyűjtemény / közintézmény. Három példa a Balaton-felvidékről.

Kerekasztal-beszélgetés Nemes Judit (Modern Műtár, Balatonfüred), Vass László (Modern Képtár – Vass László Gyűjtemény, Veszprém) és Vörösváry Ákos (Első Magyar Látványtár, Tapolca – Dízsel) műgyűjtőkkel

Biró Dániel (Elbida-projekt alapítója): ELBIDA-projekt – Antik útikalandók a könyvespolcon című időszaki kiállítás bemutatása

Magyar Földrajzi Múzeum, 2030 Érd, Budai út 4. www.foldrajzimuzeum.hu

A rendezvény támogatója: Nemzeti Kulturális Alap

A konferencián a részvétel ingyenes, de regisztrációhoz kötött! Regisztrálni a regisztracio@foldrajzimuzeum.hu címen lehet.